AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA

Brüsszel, 2014. június 24. (OR. en)

11205/14

POLGEN 103
POLMAR 18
PESC 669
CSDP/PSDC 389
AGRI 458
TRANS 336
JAI 553
ENV 641
PECHE 326
POLMIL 60

FELJEGYZÉS

Küldi:	a Tanács Főtitkársága
Címzett:	a delegációk
Tárgy:	Az Európai Unió tengerhajózási biztonsági stratégiája

Mellékelten továbbítjuk a delegációknak az Európai Unió tengerhajózási biztonsági stratégiáját a Tanács (Általános Ügyek) által 2014. június 24-én elfogadott formában.

AZ EURÓPAI UNIÓ TENGERHAJÓZÁSI BIZTONSÁGI STRATÉGIÁJA

I. HÁTTÉR

Tengeri ügyek

A tenger a növekedés és a jólét értékes forrása az Európai Unió és polgárai számára. Az Európai Uniónak a gazdasági fejlődéshez, a szabadkereskedelemhez, a közlekedéshez, az energiabiztonsághoz, a turizmushoz és a tengeri környezet jó állapotának fenntartásához nyílt, védett és biztonságos tengerekre és óceánokra van szüksége.

Az EU mind kül-, mind pedig belkereskedelmi forgalmának nagyobbik része tengeri úton bonyolódik. A halászat és az akvakultúra területén az EU a harmadik legnagyobb importőr és az ötödik legnagyobb előállító a világon. Az Unió külső határainak több mint 70%-a tengeri határ, és évente több százmillió utas fordul meg kikötőiben. Európa energiabiztonsága nagymértékben függ a tengeri szállítástól és infrastruktúrától. Az uniós tagállamok flottáinak és megfelelő kikötői infrastruktúráinak (pl. LNG-létesítmények) jelentős mértékű növekedése hozzájárul a jól működő energiapiachoz és az ellátás biztonságához, ezáltal pedig az európai polgárok jólétéhez és az egész európai gazdasághoz.

Az EU-nak és tagállamainak így a globális tengerhajózási ágazatra vonatkozóan stratégiai érdekei fűződnek a tengert és a tengeri határok igazgatását érintő biztonsági kihívások feltárásához és kezeléséhez. Az európai polgárok eredményes és költséghatékony megoldásokat várnak el a tengeri terület védelmével kapcsolatban, ideértve a határokat, a kikötőket és a tengeri létesítményeket is, annak érdekében, hogy biztosítható legyen a tengeri úton lebonyolított kereskedelem, fel lehessen lépni a jogszerűtlen és illegális tengeri tevékenységekből fakadó potenciális veszélyekkel szemben, valamint a lehető legjobban ki lehessen aknázni a tengerben rejlő növekedési és foglalkoztatási lehetőségeket, a tengeri környezet megóvása mellett.

Az Európai Unió tengerhajózási biztonsági stratégiája az uniós tengerhajózási biztonság belső és külső vonatkozásaira egyaránt kiterjed. Az európai biztonsági stratégiával (ESS) összhangban átfogó keretet biztosít a stabil és biztonságos globális tengerhajózási ágazat megteremtéséhez, egyúttal biztosítja a koherenciát az uniós szakpolitikákkal, és különösen az integrált tengerpolitikával (ITP) és a belső biztonsági stratégiával.

A tengerhajózási biztonsági stratégiát egy átfogó és összehangolt folyamat eredményeként fogadták el, melynek legjelentősebb mérföldkövei a következők voltak: a Tanács 2010. április 26-i következtetései, a Tanácsnak a tengerfelügyelet integrációjáról szóló, 2011. május 23-i következtetései, a 2012. október 7-i limasszoli nyilatkozat, az Európai Tanács 2013. decemberi következtetései, valamint az Európai Bizottság és a főképviselő 2014. március 6-i közös közleménye.

II. CÉL ÉS HATÁLY

Közös célra és valamennyi érdekelt fél együttes erőfeszítésére van szükség ahhoz, hogy összhang alakuljon ki az ágazatspecifikus, az uniós és a nemzeti politikák között, valamint hogy valamennyi érintett hatóság hatékonyan tudjon együttműködni. A különböző ágazatok, az uniós szervek és a nemzeti hatóságok közötti együttműködés szorosabbá fűzésével az EU és tagállamai jobb eredményeket tudnak elérni, gyorsabban és kevesebb erőforrás bevonásával tudnak cselekedni, ezáltal az EU jobban tud reagálni a tengerhajózás terén felmerülő kockázatokra és veszélyhelyzetekre.

Az EU alapértékeire, azaz az emberi jogok, a szabadság és a demokrácia elvére alapozva e stratégia célja az, hogy biztosítsa az Unió és a tagállamok tengerhajózási biztonsággal kapcsolatos érdekeinek védelmét a globális tengerhajózási területen felmerülő számos tengeri kockázattal és veszéllyel szemben. Ezt ágazatokon átívelő, átfogó, koherens és költséghatékony módon, a hatályos szerződésekkel, a nemzeti és az uniós jogszabályokkal és a nemzetközi joggal összhangban éri el, különös tekintettel az ENSZ Tengerjogi Egyezményére (UNCLOS) és az egyéb vonatkozó egyezményekre és eszközökre.

A tengerhajózás biztonsága azt a helyzetet jelenti, amikor a globális tengerhajózási területen érvényesül a nemzetközi jog és a nemzeti jogszabályok, továbbá biztosítva van a hajózás szabadsága, valamint a polgárok, az infrastruktúra, a közlekedés, a környezet és a tengeri erőforrások védelme.

Ez a stratégia politikai és stratégiai keretet biztosít a tengerhajózási biztonsági problémáknak a megfelelő – nemzetközi, uniós és tagállami szintű – eszközök felhasználása révén történő hatékony és átfogó kezelésére. Előmozdítja a polgári és katonai hatóságokon és szereplők keretein belül, azok között, valamint azokra kiterjedően folytatott, ágazatokon átívelő együttműködés szorosabbá fűzését. Hozzájárul a tengerhajózási ágazatban rejlő növekedési potenciál teljes mértékű kiaknázásához, a jelenleg hatályos jogszabályokkal, a szubszidiaritás elvével, valamint a támogatott és támogató közötti kapcsolattal összhangban. A stratégia célja továbbá a tagállamok közötti kölcsönös segítségnyújtás előmozdítása, valamint a közös kockázatkezelés, konfliktusmegelőzés, válságreagálás és válságkezelés és a biztonságot érintő közös készenléti tervezés lehetővé tétele.

A stratégia a globális tengerhajózási ágazatot fedi le. A kontinensek közötti hajózási útvonalak hálózata különös jelentőséggel bír, ugyanúgy, mint egyes tengeri területek, mivel ezek vagy stratégiai fontosságúak, vagy tekintetükben fennáll a válság vagy az instabilitás kockázata. Ennélfogva az Uniónak törekednie kell a tengerhajózási biztonsági kockázatokkal szembeni regionális fellépéseinek erősítésére és támogatására. Az e stratégiában foglalt elveket és meghatározott célkitűzéseket be kell építeni az EU által elfogadott meglévő, illetve jövőbeli regionális stratégiák – mint például az Afrika szarva térségével vagy a Guineai-öböllel kapcsolatos stratégiák – végrehajtásába.

Az EU e stratégiában különös figyelmet szentel minden egyes európai tengeri és tenger alatti medencének, azaz a Balti-tengernek, a Fekete-tengernek, a Földközi-tengernek és az Északi-tengernek, valamint az északi-sarkvidéki vizeknek, az Atlanti-óceánnak és a legkülső régióknak.

III. ELVEK ÉS CÉLKITŰZÉSEK

A stratégia a következő vezérelvek alapján került kidolgozásra:

a) ***Több ágazatra kiterjedő megközelítés:*** a polgári és katonai hatóságoktól és szereplőktől (bűnüldözés, határellenőrzés, vám- és halászati ellenőrzés, környezetvédelmi hatóságok, tengerészeti hatóságok, kutatás és innováció, haditengerészet és egyéb tengeri erők, parti őrségek, hírszerző ügynökségek) kezdve az uniós ügynökségeken át az iparral bezárólag (hajózás, biztonság, kommunikáció, képességtámogatás) valamennyi partnernek jobban együtt kell működnie, tiszteletben tartva egymás belső szervezetét;

b) ***Funkcionális integritás:*** a stratégia nem érinti az Uniónak és a tagállamoknak a stratégia hatálya alá tartozó területeken meglévő hatásköreit. Emellett nem sérti a tagállamoknak a tengerhajózási övezetekkel kapcsolatos, a vonatkozó nemzetközi joggal – ezen belül az ENSZ Tengerjogi Egyezményével – összhangban lévő hatásköreit, szuverén jogait és joghatóságát. A meglévő politikákra és eszközökre építve, valamint a nemzeti és uniós szinten már meglévő képességek lehető legjobb kihasználásával teljes körűen figyelembe kell venni a tagállamok megbízatását, felelősségi körét és érdekeit, ugyanakkor el kell kerülni új struktúrák, jogszabályok és további adminisztratív terhek létrehozását, valamint további finanszírozás iránti igények felmerülését;

c) ***Szabályok és alapelvek tiszteletben tartása:*** a nemzetközi jog, az emberi jogok és a demokrácia tiszteletben tartása, valamint az ENSZ Tengerjogi Egyezményének (UNCLOS), az alkalmazandó kétoldalú szerződéseknek és a bennük foglalt értékeknek való teljes megfelelés e stratégia sarokköveit és a szabályokon alapuló jó tengeri irányítás alapelveit jelentik. Az EU és tagállamai támogatják az UNCLOS értelmezéséből és alkalmazásából eredő tengerjogi vitáknak az erre vonatkozó hatáskörrel felruházott és a jogállamiságnak a tengereken történő megvalósításában fontos szerepet játszó nemzetközi bíróságokon és a Tengerjogi Egyezményben előírt törvényszékeken keresztül történő rendezését;

d) ***Tengeri multilateralizmus:*** az EU intézményi kereteit és döntéshozatali autonómiáját tiszteletben tartva alapvető fontosságú az összes releváns nemzetközi partnerrel és szervezettel, köztük különösen az Egyesült Nemzetek Szervezetével és a NATO-val való együttműködés, valamint a tengerhajózási ágazatban jelenleg működő nemzetközi és regionális fórumokkal folytatott koordináció.

A tengerhajózási biztonság átfogó, ágazatokon és határokon átívelő, koherens és költséghatékony megközelítésének biztosítása érdekében e stratégia célja, hogy:

a) egyesítse az uniós tengerhajózási biztonság belső és külső aspektusait, és széles körű megközelítésre ösztönözzön a tengerhajózási biztonsági problémák kezelésével és a tengeri érdekekkel kapcsolatban;

b) előmozdítsa a szabályokon alapuló jó irányítást a tengeren, a tagállamok felségterületén, az azok szuverén jogai vagy joghatósága alá tartozó vizeken, illetve a nyílt tengeren;

c) jobb és tartósabb koordinációt hozzon létre valamennyi európai, regionális és nemzeti szinten érintett szereplő projektjei és tevékenységei között, és adott esetben a lehető legteljesebb mértékben használja ki az Unió releváns makroregionális stratégiáit;

d) előmozdítsa a nemzetközi szintű egyenlő versenyfeltételeket és a tagállamok versenyképességét;

e) fokozza a tengerek növekedési és munkahely-teremtési potenciálját az „Európa 2020 □” uniós növekedési stratégiában foglaltaknak megfelelően;

f) hozzájáruljon a tengerek biztonságához és az Unió külső tengeri határainak biztosításához;

g) az adott régió sajátosságaival összhangban előmozdítsa a regionális biztonságot az EU külső határain valamennyi tengeri medence területén;

h) előmozdítsa – többek között regionális szinten – a koordinációt és a további szinergiák megteremtését a tagállamokkal és a tagállamok között, valamint a regionális és nemzetközi partnerekkel és szervezetekkel folytatott együttműködést;

i) erősítse a tagállamok közötti szolidaritást és előmozdítsa a kölcsönös segítségnyújtást a tengerhajózási biztonsági problémák kezelése terén;

j) átfogó megközelítés alkalmazásával és a veszélyek előrejelzése céljából előmozdítsa a közös helyzetismeret megerősítését, valamint az információk, a működési koncepciók, a tevékenységi módok és a tapasztalatok fokozottabb cseréjét, figyelembe véve nem csak a szükséges ismeret, hanem a szükséges megosztás elvét is;

k) erősítse az EU mint globális szereplő és biztonsági tényező szerepét az érdekkörébe tartozó területeken a válságmegelőzésben, a válságreagálásban és a válságkezelésben vállalt feladatokra építve, a tengeren és a tengerekről kiindulva, valamint átfogó és hosszú távra szóló uniós tevékenységek révén hozzájáruljon a stabilitás és a béke megteremtéséhez.

IV. TENGERHAJÓZÁSI BIZTONSÁGI ÉRDEKEK

Az EU-nak és tagállamainak a stratégiai tengerhajózási biztonsági érdekei a következők:

a) az EU, az uniós tagállamok, valamint az állampolgárok biztonsága;

b) a béke megőrzése az Egyesült Nemzetek Alapokmányával összhangban, a tengerekkel kapcsolatos viták békés rendezése a nemzetközi jognak megfelelően, a konfliktusok megelőzése és a nemzetközi biztonság megerősítése a nemzetközi partnerekkel szemben fennálló uniós kötelezettségvállalások révén is, a nemzeti hatáskörök sérelme nélkül. Ez előmozdítja a nemzetközi tengeri együttműködést és a jogállamiságot, továbbá megkönnyíti a tengeri kereskedelmet és a fenntartható növekedést és fejlődést;

c) a tengerhajózás biztonságával kapcsolatos kockázatokkal és veszélyekkel szembeni védelem (ideértve az olyan kritikus tengeri infrastruktúrák védelmét, mint a kikötők és a kikötői létesítmények egyes konkrét területei, a tengeri létesítmények, a tengeren át biztosított energiaellátás, a víz alatti csővezetékek, illetve a tengerfenéken lefektetett kábelek), valamint a tudományos kutatási és innovációs projektek előmozdítása;

d) a hajózás szabadságának megőrzése, az EU globális ellátási láncának és a tengeri kereskedelemnek a védelme, a hajók békés áthaladására és tranzitáthaladására vonatkozó jog érvényesítése, valamint személyzetük és utasaik biztonsága;

e) a gazdasági érdekek védelme – beleértve a tengeri energiaforrások megőrzését, a természeti és tengeri erőforrások fenntartható kiaknázását a különböző tengeri övezetekben és a nyílt tengeren, a jogellenes, be nem jelentett és szabályozatlan (IUU) halászat ellenőrzését, a tagállamok halászati flottáinak biztonságát és a tengeri övezetek, például a kizárólagos gazdasági övezetek körülhatárolását –, amely növekedési és munkahely-teremtési lehetőségeket jelent;

f) a tengerhajózással kapcsolatos közös és hitelesített helyzetismeret előmozdítása és továbbfejlesztése;

g) az Unió külső tengeri határainak és az EU érdekkörébe tartozó tengeri területeknek a hatékony igazgatása a határokon átnyúló illegális tevékenységek megelőzése és megakadályozása céljából;

h) a környezet védelme, valamint az éghajlatváltozás hatásainak kezelése a tengeri területeken és a part menti régiókban, továbbá a biológiai sokféleség megőrzése és fenntartható hasznosítása a jövőbeli biztonsági kockázatok elkerülése érdekében.

V. TENGERHAJÓZÁSI BIZTONSÁGI KOCKÁZATOK ÉS VESZÉLYEK

A tengerhajózási biztonsági veszélyek sokrétűek, potenciális kockázatot jelentenek az uniós polgárok számára és hátrányosak lehetnek az EU és tagállamai stratégiai érdekeire nézve. A megállapított kockázatok és veszélyek az alábbiak:

a) fenyegetés vagy erőszak alkalmazása a tagállamoknak a tengeri övezeteikkel kapcsolatos jogai, illetve a tengeri övezeteik feletti joghatóságuk tekintetében;

b) az európai állampolgárok biztonságát és a tengerekkel kapcsolatos gazdasági érdekeket érintő, külső agresszió nyomán fellépő, többek között a tengerhajózással kapcsolatos vitákkal, a tagállamok szuverén jogait érintő fenyegetésekkel vagy fegyveres konfliktusokkal kapcsolatos veszélyforrások;

c) határokon átnyúló és szervezett bűnözés, beleértve a tengeri kalózkodást és a tengeren elkövetett fegyveres rablást, az emberkereskedelmet és a migránsok csempészetét, az illegális migrációt lehetővé tévő, szervezett bűnözői hálózatokat, a fegyver- és kábítószer-kereskedelmet, áruk tiltott kereskedelmét és a csempészetet;

d) a tengeren és a kikötőkben a hajók, a rakomány, a személyzet és az utasok, a kikötők és a kikötői létesítmények, valamint a kritikus tengeri és energetikai infrastruktúrák ellen elkövetett terrorcselekmények és egyéb szándékos jogellenes tevékenységek, ideértve az informatikai támadásokat is;

e) a tömegpusztító fegyverek elterjedése, ideértve a vegyi, biológiai, radiológiai és nukleáris (CBRN) veszélyeket is;

f) a hajózás szabadságát érintő veszélyek, mint például a tengerek vagy tengerszorosok használatának megtagadása, vagy a hajózási útvonalak használatának akadályozása;

g) környezeti kockázatok, beleértve a természeti és a tengeri erőforrások nem fenntartható és nem engedélyezett kitermelését, a biológiai sokféleséget fenyegető veszélyeket, a jogellenes, be nem jelentett és szabályozatlan halászatot, valamint az illegális vagy véletlen hulladékürítés, illetve vegyi, biológiai vagy nukleáris szennyezés – különösen a tengerbe dobott vegyi fegyverek és fel nem robbant hadianyagok – miatt bekövetkező környezetkárosodást;

h) a természeti vagy ember okozta katasztrófák, a szélsőséges események és az éghajlatváltozás által a tengeri közlekedési rendszer és különösen a tengeri infrastruktúra biztonságára gyakorolt esetleges hatás;

i) illegális és szabályozatlan régészeti kutatások, és a régészeti leletek fosztogatása.

VI. AZ UNIÓS FELLÉPÉS MEGERŐSÍTÉSE

A fenti célkitűzések és elvek alapján, valamint figyelembe véve az elért eredményeket, az uniós fellépést a következő öt fő területen indokolt megerősíteni:

1. Külső tevékenység

Az Unió, azon egyedülálló képessége révén, hogy koherens és következetes módon tudja ötvözni a legkülönbözőbb – a közös biztonság- és védelempolitikát (KBVP) is magába foglaló – szakpolitikákat és eszközöket, aktívan közreműködik a tengeri terület biztonságának a fokozásában azáltal, hogy részt vesz a tengeri kockázatok és veszélyek megelőzésében és ezek kezelésében, valamint elősegíti a stabilitást. Az Unió a stratégiában hangsúlyozza annak fontosságát, hogy nemzetközi szinten és különösen a szomszédos régiókban képessé váljon nagyobb szerepet vállalni a globális biztonság szavatolásában, és ezáltal a saját biztonságát és a globális stratégiai szereplőként betöltött szerepét is erősítse. Az Unió ennek során a belső és külső szakpolitikáknak a tengerhajózási biztonsági szempontokkal kapcsolatos legjobb gyakorlataira építhet annak érdekében, hogy előmozdítsa a jobb tengerpolitikai irányítást.

Az EU ereje a rendelkezésére álló eszközök széles skálájában rejlik, beleértve a különböző partnerekkel folytatott nemzetközi, regionális és kétoldalú politikai párbeszédet, a többoldalú fórumokon való részvételt, a fejlesztési együttműködésben, az emberi jogok és a jogérvényesülés terén történő szerepvállalást, a regionális tengeri kapacitásépítéshez, valamint a közös biztonság- és védelempolitika keretében végzett civil és katonai tevékenységekhez nyújtott támogatást. Az EU tengerbiztonsági műveletekre vonatkozó koncepciója már kitér azokra a lehetőségekre, hogy a tengeri erők milyen különböző módokon tudnak részt venni a jogellenes tevékenységektől való elriasztásban, ezek megakadályozásában és az ezek ellen való küzdelemben. Az Uniónak a nemzetközi partnerekkel való együttműködése elősegíti a szabályokon alapuló tengeri irányítás előmozdítását.

Számos tevékenységet – például a nem állami szereplők illegális tevékenységeit, a határokon átnyúló bűnözést, a nemzetközi terrorizmust és a kalózkodást – megkönnyítenek a széttöredezett helyi, regionális és globális tengerpolitikai irányítási rendszerek gyengeségei. Az átfogó megközelítés keretében valamennyi rendelkezésre álló uniós eszköznek a felhasználása lehetővé teszi az EU számára, hogy hatékonyan kezelje a tengeren és a tengerről kiindulva felmerülő, a tengerhajózás biztonságát fenyegető veszélyeket, ezek kiváltó okait, és helyreállítsa a jó irányítást. A körülményekre szabott uniós válaszintézkedések kidolgozása során építeni lehet többek között az EU politikai és gazdasági tevékenységei, valamint a fejlesztési együttműködés terén elért eredményekre, a biztonsági ágazat reformjára, illetve a regionális tengeri kapacitásépítés és az EU tengeri missziói és műveletei során elért eredményekre.

Az Unió biztonságának a tengereket érintő szempontjait figyelembe kell venni a globális biztonsági környezetben végbemenő változások értékelésekor, és azokat szerepeltetni kell az Európai Tanács 2013. decemberi következtetései alapján elkészítendő, az Unió előtt álló kihívásokról és lehetőségekről szóló jelentésben.

A tagállamok különféle szervezetek keretében védik a nemzeti és az uniós stratégiai tengerhajózási biztonsági érdekeket, illetve szállnak szembe a tengerhajózás biztonságát érintő kockázatokkal és fenyegetésekkel. Egyes tagállamokban civil hatóságok – például a parti őrség –, míg máshol a haditengerészet vagy egyéb tengeri erők végzik a felügyeleti és a bűnüldözési tevékenységeket; megint más tagállamokban pedig a polgári és a katonai igazgatási szervek megosztják a feladatokat. A valamennyi szereplő között megvalósuló tengeri együttműködés továbbgyűrűzik és kedvező hatást fejt ki más szakpolitikai területekre is.

A tagállamok fegyveres erőinek stratégiai szerepet kell játszaniuk a tengeren folytatott és a tengerről kiinduló műveletek során, valamint globális lefedettséget, hozzáférést és rugalmasságot kell biztosítaniuk, ami lehetővé teszi, hogy az EU és tagállamai a tengeri feladatok teljes skálájából kivegyék a részüket. Folyamatos jelenlétük elő kell, hogy segítse a hajózás szabadságát, és hozzájárul a jó irányításhoz azáltal, hogy a globális tengerhajózási területen visszatartó erőt jelent, megelőzi és megakadályozza a jogellenes és tiltott tevékenységeket. E tekintetben kulcsfontosságú tényező a vonatkozó nemzetközi jog betartása, többek között a lobogó szerinti állam kizárólagos joghatóságának elve a nyílt tengeren, valamint a tengeren hivatalos feladatokat ellátó személyzet hivatali mentelmi joga.

A tengerhajózás biztonságának belső és külső vonatkozásai közötti kapcsolódási pontokra konkrét példa a bűnüldözéssel, a határbiztonsággal, a vámüggyel, a halászattal és a környezetvédelemmel kapcsolatos kérdésekkel foglalkozó különböző polgári együttműködési fórumok tevékenysége, amelyek fontos szerepet játszanak a tengerek biztonságát fenyegető globális és regionális szintű veszélyek elhárításában.

Célszerű, hogy az EU önállóan és a nemzetközi partnerekkel együttműködve is hajtson végre fellépéseket. Különös figyelmet kell szentelni a nemzetközi szervezetekkel való partnerségek kiépítésének. Az Uniónak az ENSZ-szel, a NATO-val, a regionális partnerekkel, köztük az Afrikai Unióval vagy az ASEAN-nal, valamint a többoldalú polgári együttműködési platformokkal való együttműködési képessége közvetlenül elősegíti érdekeinek megvédését, valamint a regionális és a nemzetközi tengerhajózás biztonságának megerősítését. A válságkezelési tevékenységek keretében az EU-nak és a NATO-nak a tengerhajózás területén egymást kiegészítve és összehangoltan, a két szervezet közötti partnerség elfogadott kereteinek megfelelően kell fellépnie.

A cél a szabályokon alapuló jobb tengerpolitikai irányítás előmozdítása és a rendelkezésre álló uniós eszközök hatékony felhasználása. E cél elérése érdekében az intézkedéseket a következő területekre kell összpontosítani:

a) a tengerhajózási biztonsági kérdésekkel kapcsolatban koordinált megközelítésre törekvés a nemzetközi fórumokon, a regionális szervekkel és a harmadik országokkal;

b) az EU láthatóságának fokozása a globális tengerhajózási ágazat területén;

c) az EU polgári és katonai eszközei és szakpolitikái közötti koherencia növelése, az ügynökségeket is magukba foglaló uniós szolgálatok és az érintett tagállamok közötti koordináció erősítése mind tengeri, mind a szárazföldet érintő kérdésekben, adott esetben a rendelkezésre álló erőforrások összevonását és megosztását előtérbe helyező megközelítés alkalmazása, a tagállamok belső szervezeti kérdéseinek, valamint az uniós és a nemzeti politikák és jogszabályoknak a tiszteletben tartása mellett;

d) a jövőbeli tengerhajózási biztonsági készenléti tervezés megerősítése és a tengerhajózás biztonságának felvétele a közös kül- és biztonságpolitika (KKBP) menetrendjébe, szorosan együttműködve az összes érintett európai uniós szereplővel és összhangban az EU által elfogadott átfogó megközelítéssel;

e) tengerhajózási biztonsági kapacitásépítési tevékenységek végzése harmadik országokkal és regionális szervezetekkel annak érdekében, hogy ezen országokban megerősödjenek a kapacitások az alábbi területeken: 1) a tengerpolitikai irányítás és a jogállamiság, ideértve a büntető igazságszolgáltatást és a tengeri bűnüldözést, 2) a kikötők és a tengeri szállítás biztonsága a nemzetközileg elfogadott standardok szerinti szinten, 3) saját határaik igazgatásának képessége, valamint 4) a jogellenes, be nem jelentett és szabályozatlan (IUU) halászattal szembeni küzdelem. Ezzel összefüggésben a hatályos nemzetközi, uniós és nemzeti exportellenőrzési rendelkezéseket teljes körűen be kell tartani;

f) az ENSZ Tengerjogi Egyezménye szerinti vitarendezési mechanizmusok, köztük a Nemzetközi Tengerjogi Bíróság igénybevételének előmozdítása az EU által harmadik országokkal és regionális szervezetekkel folytatott politikai párbeszédek során.

2. Tengeri helyzetfelmérés, felügyelet és információmegosztás

A naprakész és pontos információkhoz és hírekhez való hozzáférés elengedhetetlen egy olyan közös tengeri „helyzetkép” kialakításához, amely végül jobb műveletekhez és a korlátos erőforrások hatékonyabb felhasználásához vezet. A tengerhajózás területét érintő, a hatályos nemzeti és nemzetközi jogszabályokon alapuló különböző adatforrások integrációja alapvető feladat, aminek révén jobban megérthető, hogy mi is történik a tengeren. Minél több információt gyűjtünk össze és használunk fel, annál teljesebb kép alakul ki a tengerhajózásról, és annál több értéket közvetítünk – költséghatékony módon – az operatív végfelhasználók számára.

A cél annak biztosítása, hogy a valamely polgári vagy katonai tengeri hatóság által összegyűjtött, és más hatóságok operatív tevékenységéhez szükségesnek ítélt tengerfelügyeleti információk megoszthatók és többször felhasználhatók legyenek, és ne legyen szükség ezek többszöri összegyűjtésére és előállítására. A végső cél egy közös és hiteles kép kialakítása a tengerhajózással kapcsolatos helyzetről, valamint a rendelkezésre álló űrrendszerek és távérzékelési technológiák, illetve az ezekből származó alkalmazások és szolgáltatások koordináltabb módon történő alkalmazásához való hozzájárulás. E cél elérése érdekében az intézkedéseket a következő területekre kell összpontosítani:

a) az integrált tengerfelügyelettel kapcsolatos, ágazatokon átívelő együttműködés és interoperabilitás nemzeti és uniós szinten történő további fokozása a tagállamok és az Unió illetékes hatóságaink keretein és felelősségi körén belül;

b) a határokon átnyúló együttműködés és információcsere erősítése az EU tengerhajózási területe felügyeletének és tengeri határai őrizetének az optimalizálása érdekében;

c) következetes megközelítés alkalmazása az EU-t és a globális tengerhajózási területet érintő tengerfelügyelet támogatása és a KBVP-missziók és műveletek tervezése és végrehajtása terén;

d) a közös információmegosztási környezet (CISE) kifejlesztése.

3. A képességek fejlesztése

A képességek terén, a kettős felhasználású technológiák kifejlesztéséhez nyújtott támogatás, valamint a szabványosítással és a tanúsítással kapcsolatos együttműködés kulcsszerepet játszik az európai tengeri képességek vonatkozásában, és erősíti a civil-katonai átjárhatóságot és az ipar versenyképességét, figyelembe véve ugyanakkor, hogy a katonai képességek a tagállamok tulajdonában vannak, és a tagállamok működtetik azokat.

A cél a szükséges, fenntartható, átjárható és költséghatékony képességek kifejlesztése a köz- és a magánszféra szereplőinek, köztük a szociális partnereknek az erőteljesebb bevonásával, a meglévő eredményekre építve. Ezzel kapcsolatban az intézkedéseket a következőkre kell összpontosítani:

a) a tagállamok által – többek között az Európai Védelmi Ügynökségen és egyéb releváns polgári és katonai szereplőkön keresztül – folytatott, az erőforrások összevonását és megosztását célzó kezdeményezések és projektek, valamint oktatás és képzés további előmozdítása; a NATO-val zajló megfelelő koordináció és egymás kölcsönös erősítésének folytatása az egymást kiegészítő jelleg biztosítása és a koherencia elmélyítése érdekében;

b) azon képességi területek és technológiák kijelölése, amelyek esetében célszerű volna további beruházásokat végrehajtani; a harmonizáció javítása az átjárhatóság erősítése érdekében; szabványosítás és tanúsítás;

c) kettős felhasználású és többcélú képességek kifejlesztése, valamint optimális felhasználásuk lehetőségeinek feltérképezése;

d) a civil és a katonai hatóságok által kezelt információk, képességek és rendszerek optimális kihasználása és szinergiák megteremtése ezek között, a többcélú és nemzetközi missziók esetében is;

e) a bevált gyakorlatok, a kockázatelemzés és a veszélyekre vonatkozó információk fokozottabb megosztásának, valamint az oktatásnak és a képzésnek az előmozdítása valamennyi releváns polgári és katonai fórumon, mint például az európai parti őrség funkcióival foglalkozó fórumon és az európai haditengerészeti vezetőknél, figyelembe véve a tagállamok között érvényben lévő tengerhajózási operatív terveket és az Unióban megkötött regionális megállapodásokat.

4. Kockázatkezelés, a kritikus tengeri infrastruktúrák védelme, válságreagálás

A legfőbb célkitűzés továbbra is a konfliktusok megelőzéséhez és a válsághelyzetekre való reagáláshoz szükséges kapacitások megerősítése, a konfliktusok és incidensek megelőzése, a kockázatok csökkentése, valamint az EU tengeri környezeti állapotának és az Unió külső határainak, továbbá kritikus tengeri infrastruktúráinak a védelme. E cél eléréséhez magas fokú előkészületek, előrelátás és reakcióképesség szükséges. Már ma is létezik egy sor összekapcsolódó tevékenység, bár az EU és tagállamai még tovább tudják fokozni reakcióképességüket és ellenálló képességüket.

Az EU és tagállamai jelentős képességekkel rendelkeznek a katasztrófák esetén történő segítségnyújtás és a válsághelyzetekre való reagálás terén. Tengeri válságok, például természeti vagy ember okozta katasztrófák esetén az EU és tagállamai globális szinten igénybe veszik az ezek kezeléséhez szükséges valamennyi eszközt és kapacitást.

A tengeri, illetve a tenger alatti erőforrások fenntarthatatlan kiaknázása egyre nagyobb nyomást gyakorol a tengeri ökoszisztémákra, és biztonsági kockázatok felmerülését okozhatja. A tengeri kockázatok kezelésének és a „kék növekedésnek” a tengeri ökoszisztémák környezetvédelmi szempontból megfelelő kezelésén kell alapulnia, és e tekintetben figyelembe kell venni a fenti szempontot is.

A fenti célok elérése érdekében az intézkedéseket a következő területekre kell összpontosítani:

a) közös kockázatelemzés végzése a tengerhajózási biztonsági kockázatok közös kezelése és – adott esetben – a tengerhajózás biztonságát érintő kockázatok elemzésével szemben támasztott nemzetközi és uniós követelmények kiegészítése céljából;

b) az ágazatokon átívelő, valamint a határokon átnyúló együttműködés erősítése a konkrét biztonsági fenyegetésekhez kapcsolódó tengeri válságreagálás és tengerhajózás-biztonsági készenléti tervezés vonatkozásában, figyelembe véve a szolidaritási klauzula végrehajtására vonatkozó részletes szabályokról szóló tanácsi határozatot*;*

c) a tengeri közlekedési infrastruktúra természeti és ember okozta katasztrófákkal, köztük az éghajlatváltozással szembeni ellenálló képességének a felmérése, a megfelelő adaptív intézkedések meghozatala, és a legjobb gyakorlatok megosztása a kapcsolódó kockázatok csökkentése érdekében;

d) a kölcsönös megértés előmozdítása a tengerhajózási biztonság területén tevékenykedő szereplők interoperabilitásának fokozása céljából.

5. Tengerhajózási biztonsági kutatás és innováció, oktatás és képzés

Az innovatív technológiák és eljárások hozzájárulnak a műveletek fokozottabb hatékonyságához, fenntarthatóságához és eredményességéhez. A tengerhajózási biztonsági kutatásnak előnyére szolgálna a több ágazatra is kiterjedő igényekről és a kettős felhasználású képességekről alkotott pontos kép.

A kutatás- és ismeretfejlesztési innováció – csakúgy mint az oktatás és a képzés – hozzájárul az e stratégiában foglalt célok eléréséhez. Az uniós kutatási programok eredményeit még jobban kell felhasználni a szakpolitikák kialakításában és a piaci bevezetés érdekében, eközben pedig ki kell aknázni a tagállamok programjaival és az uniós finanszírozási eszközökkel, mint például az európai strukturális és beruházási alapokkal közös szinergiákat, és támogatni kell a „kék növekedés” menetrendjét.

A cél a kutatásnak, valamint az olyan innovatív technológiák fejlesztésének az előmozdítása, amelyek koordinált és megerősített kutatás- és ismeretfejlesztés révén hozzájárulnak a műveletek és az információcsere nagyobb fokú hatékonyságához és eredményességéhez. E cél elérése érdekében az intézkedéseket a következő területekre kell összpontosítani:

a) a rendelkezésre álló tengerhajózási biztonsági képzési lehetőségek közös tengeri képzési modulokban való összegyűjtése;

b) civil-katonai menetrend kialakítása a tengerhajózási biztonságot érintő kutatásra vonatkozóan, ideértve a kettős felhasználású és a többcélú képességek fejlesztését is;

c) a tudás és a kompetenciák fejlesztését célzó új hálózatok létrehozása és a meglévő hálózatok továbbfejlesztése a polgári és katonai oktatási intézmények, központok és akadémiák számára;

d) a kutatási és fejlesztési partnerek globális hálózatának létrehozása;

e) míg a – például a Horizont 2020 keretében megvalósuló – kutatási és innovációs tevékenységek központjában a polgári alkalmazások állnak, az Európai Védelmi Ügynökség tevékenységeivel a tengerhajózási biztonság területén folyik majd aktív együttműködés;

f) a köz- és magánszféra partnerségének az előmozdítása;

g) a több ügynökséget átfogó, közös gyakorlatok előmozdítása.

VII. KÖVETŐ INTÉZKEDÉSEK

A Tanács, a tagállamok, a Bizottság és a főképviselő ezt a stratégiát közösen dolgozták ki. Ez hatékony munkamódszernek bizonyult, amit célszerű valamennyi, a témában érintett – uniós és nemzeti szintű – érdekelt fél és szereplő bevonásával folytatni.

A stratégiát az „elnökség barátai” csoportban rendszeresen felül kell vizsgálni; a csoport adott esetben tájékoztatást kérhet a Tanács egyéb releváns munkacsoportjaitól, hogy fel tudja mérni az előrehaladást és el tudja végezni az esetleges módosításokat.

A stratégiát 2014 végéig ki kell egészíteni egy gördülő cselekvési tervvel, amely a különböző tevékenységi területekre vonatkozóan ágazatokon átívelő, átfogó és összehangolt intézkedéseket határoz meg és a tengerhajózási biztonság kérdését beépíti az uniós szakpolitikákba. A cselekvési tervnek az előrehaladás értékelését is tartalmaznia kell. Célszerű, hogy a tagállamok által szolgáltatott információk alapján a főképviselő és a Bizottság rendszeresen beszámoljon a stratégia végrehajtásáról.

A stratégia és a cselekvési terv céljáról a nagyközönség mind uniós, mind nemzeti szinten aktív tájékoztatást fog kapni.